

PÁPAI KOLLÉGIUMI LAPOK

A PÁPAI REFORMÁTUS TEOLÓGIAI AKADEMIA DIÁKÚJSÁGA

..... FRISSÜL MINDEN HÓNAPBAN

FŐSZERKESZTŐ: Sárközi Gergely Antal, PRTA
Szerkesztőség elérhetősége: pklujtag@gmail.com

TÁRSSZERKESZTŐ: Dörömbözi Alex, PRTA
A lapot érintő minden közlemény hozzájuk küldendő.

IV. ÉVFOLYAM 10. SZÁM. 2019. DECEMBER.

REKTORI KÖSZÖNTÉS

Írta: Dr. Németh Tamás rektor

„Abban nyilvánult meg Isten irántunk való szeretete, hogy egyszülött Fiát küldte Isten a világba, hogy éljünk általa.” (1Jn 4,9)

Karácsony szent ünnepén el kell gondolkodnunk azon, hogy Isten irántunk való szeretete miben nyilvánul meg. Sok lehetősége van az életünkben ennek, amelyek az általános kegyelem részei. Van kenyér az asztalunkon, az utcán nem ropognak a fegyverek, van miből ajándékot venni, a fenyőfára sok-sok égőt tudunk tenni. Az Ige mégis azt mondja, hogy „abban”, éppen abban nyilvánult meg Isten szeretete, hogy Jézus eljött a világba. Mintha a karácsonyfán csak egyetlen égő gyúlna fel, alatta is csak egyetlen ajándék lenne. Jézus születése nem az általános kegyelem gyümölcse, hanem speciális kegyelem az eljövetele. Beteljesedett az idő, kibocsátotta Isten az egyetlen, az egyszülött Fiút. Akik befogadják Őt, hatalmat kapnak arra, hogy Isten gyermekeivé legyenek.

Abban és csakis abban nyilvánult meg Isten irántunk való szeretete, hogy egyszülött Fiát küldte a világba, hogy éljünk általa. Erről szól a karácsony, ez a mi karácsonyunk. Az ünneplésünk független a körülményektől és minden földi tényezőtől. Pál apostol azt teszi hozzá, hogy *„Mert meg vagyok győződve, hogy sem halál, sem élet, sem angyalok, sem fejedelmek, sem jelenvalók, sem eljövendők, sem hatalmak, sem magasság, sem mélység, sem semmiféle más teremtmény nem választhat el minket Isten szeretetétől, amely megjelent Krisztus Jézusban, a mi Urunkban.”* (Róma 8,38-39) Karácsonykor ez az örömhír át kell, hogy hassa az ünnepet, a családokat, az életet, mindenütt a földön.

A Szerző református lelkipásztor, egyetemi tanár, a PRTA rektora.

„MENJÜNK EL BETLEHEMBE...”

Írta: Bátki Dávid Géza

Olvasandó: Lk 2,1-20.

Alapige: Lk 2,15.

„Menjünk el Betlehembe, és nézzük meg azt, ami ott történt, amit az Úr tudtunkra adott.”

Karácsonyt Ünneplő Szeretett Testvéreim az Úr Jézus Krisztusban!

Ha végigolvassuk a karácsonyi történetet nagyon sok furcsa emberi reakcióval találjuk szembe magunkat. Van ezekben a történetekben félelem, öröm, zavarodottság, határozottság, ármány, őszinteség, szívbéli hódolat és még nagyon sokféle érzelem és megnyilvánulás, amely azonban nemcsak 2000 évvel ezelőtt jellemezte az embereket, hanem bizony ma is.

Amikor a karácsonyi evangéliummal szembesülünk mai emberként, karácsonynak ezen egészen különleges ünneplési módjával bizony minket is a sokféleség jellemez, a sokféle érzés, a sokféle gondolat. S nagymértékben ma is ugyanazon események zajlanak le bennünk, mit egykor Betlehemben.

S ez a sokféleség annak köszönhető, hogy másként értelmezzünk dolgokat, és másként is cselekszünk a dolgok megértése kapcsán. Mi, akik ma itt vagyunk – talán azért is vagyunk itt, hogy az igazságot ismerjük meg. Azt a valóságot, amit valóban hordoz a karácsony, ami valóban öröme ad okot, ami igazi boldogságot hoz az életünkbe, hogy félelmek nélküli áldott reménységünk lehessen jó és rossz időkben egyaránt.

Mert a karácsony valósága, igazi tartalma, öröme és boldogsága, ami mindezeket megadhatja nekünk az nem más, mint a Szabadító, Megtartó, Üdvözítő, Úr Krisztus eljövetele erre a világra, hogy egy kicsiny gyermekben egy betlehemi jászolban emberré lett a Mindenható Isten. Sokan ma nehezen fogadják ezt el, de nem volt ez másképp Jézus életében sem, fogantatásától kezdve egészen mennybemeneteléig, és azóta sem.

Ez az egyetlen vers nagyon sokat elmond rólunk emberekről, s arról, hogy miként élhetjük meg az igazi karácsonyt. Hiszen a pásztorok a maguk bölcsessége szerint a legtökéletesebb megoldást választják amikor így szólnak egymás között: *„Menjünk el Betlehembe, és nézzük meg azt, ami ott történt, amit az Úr tudtunkra adott.”*

Kaptak egy üzenetet, méghozzá nem is akármilyen üzenetet, hiszen arról több helyen is olvashatunk, hogy egy-egy angyal megjelenik embereknek, de az angyali seregek megjelenése azért nem túl gyakori. S bár ilyen hatalmas mennyei híradással szembesülve kapják az üzenetet, még

nekik is kell egy többlet jel, amiről már az angyal is szól: „*A jel pedig ez lesz számotokra: találtok egy kisgyermeket, aki bepólyálva fekszik a jászolban.*”

Van jel, van bizonyíték, de tenni kell érte, utána kell járni. Fel kell kelni, el kell menni, meg kell nézni. S nem véletlen mindez, hiszen az embert leginkább az győzi meg, amit maga is megtapasztal a maga valóságában minden lehetséges módon. S az Ige minket is erre biztat, hogy amit üzent nekünk az Úr annak magunk is utánajárjunk.

Jóllehet mi hiába indulnánk most Betlehembe, mert bár sok embert találnánk ott, de a jászolban fekvő kisgyermeket már nem, mert az a jel a pásztoroknak adatott, s hiába keresnénk az égen a betlehemi csillagot, mert az a jel meg a napkeleti bölcseknek adatott. Vannak azonban jelek, amelyek nekünk adattak.

Akár maga a csillag is, amelynek létét bizonyítani lehet csillagászatilag visszakövetve az azóta eltelt időt. Vannak azonban más jelek is, hiszen ha már épp a bölcsek történetének jeleinél tartunk, a főpapok és írástudók általunk is megismerhető próféciaik által igazítják útba a bölcseket. S a bölcsek is elmennek, hogy megnézzék, a pásztorok is elmennek, hogy megnézzék, hogy a nekik adott jelek szerint ki-ki végigjárva a maga útját eljusson Krisztushoz.

A történetek különlegessége, hogy a bölcsektől, és Heródestől a főpapok és írástudók is megkapják az üzenetet, s bár náluk van a legpontosabb jel, a próféciaik sora, amelyek alapján mindent pontosan tudnak, nem mennek el és nem nézik meg hogyan is történt mindaz, amiről nekik is üzent az Úr.

Az üzenet hozzánk is eljutott. Közel 2000 éve hirdettetik az evangélium, több mint 400 éve magyarul is olvasható a teljes Szentírás. Magunk is válhatunk az Írás jó ismerőivé, hiszen ma már méretéhez és tartalmához képest a Biblia a legolcsóbb könyvek egyike, amit ráadásul egy-egy alkalommal akár ingyen is megkaphatunk. Sőt akár az interneten, akár otthoni számítógépen, de akár egy mobiltelefonon is hozzáférhető, hangoskönyvként meghallgatható, sőt egyes részei akár filmen is megtekinthetők, hogy istentiszteleti alkalmainkról ne is szóljunk. Az üzenet eljut hozzánk.

Hozzák bár angyalok, vagy egy csillag, régi írások, vagy modern műalkotások, nagyszülő, szülő, testvér, házastárs gyermek, vagy unoka, vagy bárki más az üzenet megérkezett, megérkezik. Most is szól a karácsonyi evangélium, hogy a Szabadító, Megtartó, Üdvözítő, Úr Krisztus eljött erre a világra, hogy megváltson minket a kárhozattól és megajándékozzon minket az örök élettel.

Valóság-e számodra mindez? Utána jártál már, megláttad már az igazságot? Vagy az üzenet hallatán tétlen zavarodottságban nem tudod mi tévő légy? Menj és nézd meg, amiről üzent az Úr! Ő a kezünkbe adta a jelet, az Ő kijelentett Igéjét, szüntelenül hirdeti nekünk áldott üzenetét.

Mert Isten kegyelme valóság. Krisztusban adott valóság, akinek eljövételét ünnepeljük ma, s akinek megváltó munkáját is megismerhettük. Járuljunk hát magunk is Krisztus elé, hogy meglássuk magunk is milyen hatalmas öröm és boldogság a Szabadító, Megtartó, Üdvözítő, Úr Krisztus eljövele erre a világra, hogy egy kicsiny gyermekben, egy betlehemi jászolban emberré lett a Mindenható Isten.

Hiszen számunkra Krisztus a jel, aki emberré lett, emberként meghalt és feltámadt, majd felment a mennybe, hogy reménységünk teljes lehessen Őbenne. A Szentlélek által ma is megtalálható, ma is megismerhető. Ő nekünk is megígérte a feltámadás, az üdvösség és az örök élet ajándékát kegyelméből, élő hit által. Általa mi is eljuthatunk a mennyek országába, ahol majd magunk is színről-színre, tisztán láthatunk.

De addig is kutassuk a nekünk adott jeleket! Isten kijelentett Igéjét és az Ő gondviselő szeretetének, megtartó kegyelmének minden bizonyítékát, s adjunk hálát Istennek minden jó adományáért amellyel minket megajándékozott. Életünkért, erőnkért, tudásunkért, javainkért, családunkért, szereteteinkért, s mindenekfölött az Ő bűnbocsátó kegyelméért és az üdvösségért, amit Krisztus által nekünk adott. Ámen.

A Szerző a Balatonfüredi Református Egyházközség lelkipásztora, a PRTA öregdiákja.

„EGY GYERMEK SZÜLETIK NEKÜNK, FIÚ ADATIK NEKÜNK”

ÉZS 8,23–9,6 MAGYARÁZATA

Írta: Hamar Zoltán

A VIII. században Jeruzsálemben működő Ézsaiás próféta a keresztyén olvasók számára kitűnik messiási próféciaival. A prófétai irodalomban a Dávid házából származó királyi Messiás alakját legmarkánsabban három ézsaiási prófécia rajzolja elénk. A 7,10–17 prófécia a születendő király ígértét tartalmazza, 8,23–9,6 a király születéséről számol be, míg a 11,1–9 az új király uralkodását írja le. Ez a három messiási prófécia mintegy messiási triptichont (háromszárnyú oltárt) alkot. Mindháromban fontos szerepet kap egy gyermek születése, ezért ezeket a próféciaikat a keresztyén írásmagyarázat részben Jézus születésében, részben majd második visszajövetelében látja beteljesedni.

Mindhárom prófécia az Ézsaiás működésének első két korszakát leíró 1–12. fejezetben található, a 8,23–9,6 pedig ezen belül is e fejezetek magvát képező ézsaiási emlékirat (6,1–9,6) záró része. Az Ézsaiás-emlékirat a próféta működéséről számol be a szír-efraimi háború (Kr. e. 734–732) idején.

Az első – és a későbbi magyarázatra nézve is döntő fontosságú – kérdés a prófécia terjedelmének kérdése. Az egyértelmű, hogy a 6. versnél ér véget, mert a következő verstől ismét ítéletes prófécia kezdődik. A prófécia kezdete azonban erősen vitatott: a 8,23b a prófécia része-e, mely a prófécia történelmi keretét jelenti, vagy önálló mondás, melyet egy szerkesztő helyezett a 8. r. és 9,1–6 próféciainak összekapcsolása céljából a próféciaik közé. Mindenesetre a 8,23 történelmi

tartalma teljesen egybees a 9,4-ben található akkád jövevényszó alapján azonosítható asszír megszállás képével.

A kutatók nem jelentéktelen része e prófécia (több ézsaiási messiási próféciaval együtt) elvitatja Ézsaiástól. Fő érvük, hogy egyébként Ézsaiás az északi országrész egészének hanyatlást és pusztulást jövendölt, illetve Júda és a Dávid-ház számára is büntetést helyezett kilátásba (7,18kk; 8,5kk). E kutatók szerint a szakasz a fogság utáni eszkatologikus prófécia közé tartozik, vagy Jósias király idején keletkezett, s az ő uralkodására céloz. A kutatók másik nagy csoportja nem tartja meggyőzőnek az autenticitás ellen felhozott érveket, s arra támaszkodhat, hogy a prófécia minden szava előfordul a VIII. századi Ézsaiás próféciaiban, tehát a próféta szókincsét tükrözi.

A 8,23–9,6 szakasz felosztásában a három מֵרַת („mert”) kötőszó (3., 4. és 5. v.) fontos szerepet tölt be: indoklásul szolgál a korábban megemlített tényekre. A 3. v. és 4. v. a nagy örvendezés két okát nevezi meg, az 5. v. pedig arról szól, hogy a nagy fordulatnak a háttérében egy új messiás király születése áll. A szakasz tehát először a jelenségeket írja le, majd fokozatosan magyarázza őket. Nagy világosság és örvendezés támad (1k). Mi az oka ennek? Vége az elnyomásnak és a háborúnak (3k). Hogyan lehetséges ez? Egy királyi gyermek születése révén (5k). Így jutunk el a végső és mindent meghatározó okig, ami a „*Seregek Urának féltő szeretete*” (6. v.).

Történelmi keret (8,23b)

A fordulat (9,1–4)

Világosság (9,1)

Örvendezés mértéke (9,2)

Örvendezés okai (9,3k)

Az elnyomás vége (9,3)

A háború vége (9,4)

A király születése és uralkodása (9,5k)

A király trónnevei (9,5)

A király uralma (9,6)

Történelmi keret (8,23b)

[8,23] A vers megértését a két fontos igealak (הִקֵּל , הִכְבִּיד) jelentésének meghatározása jelenti. A קָלַל hifil igetörzsben „megkönnyíteni, könnyebbé tenni” jelentésű, de éppoly egyértelműen „megvetően bánni, megvetni” sőt „megátkozni” jelentéssel is bír. Hasonlóan a כָּבַד hifiljének értelme egyrészt „nehézzé tenni”, „megkeményíteni”, másrészt „fontossá, súlyossá tenni, tiszteltté tenni”. Tehát mindkét ige két, lényegében ellentétes tartalmú jelentéssel is bír. Az is további kérdés, hogy a két igealak jelentése hasonló, vagy ellentétes, tehát szinonim vagy antonim gondolatpárhuzamot alkotnak-e. Például a vers jelentése lehetne akár az is, hogy először csak kissé, könnyedén lett megterhelve Zebulon és Naftali földje, később azonban súlyosabban, még nagyobb

teher került rá. A vers által leírt két állapot („először” ill. „végül”) azonban legvalószínűbben ellentétes értelmű: a korábbi időre a megvetés, a későbbire a megdicsőítés jellemző.

A vers értelmezése földrajzi problémákat is felvet. Minden valószínűség szerint a vers első felében említett Zebulon és Naftali földje ugyanazt a területet jelenti, mint a vers második felében körülírt „*a tengerhez vezető út, a Jordánon túli rész, a pogányok területe*”, vagyis a megaláztatás és megdicsőülés ugyanazokat a területeket érinti. Ezek a vidékek az északi országrész legészakibb területeit jelölik, melyeket Ézsaiás működésének elején, a szír-efraimi háború következtében III. Tiglatpilézer asszír király – elszakítva őket Izráeltől – megszállt, és három asszír provinciává alakított Duru, Magidu és Galazu néven. Az ezekre a területekre rászakadó megalázás és sötétség konkrétan az asszír elnyomást jelentette.

A fordulat (9,1–4)

[9,1] A meghódított és Izráeltől elszakított területek sorsában bekövetkező nagy változást az 1k versek a hálaének műfaját felhasználva éneklik meg, melynek elmaradhatatlan eleme a nyomorúság megrajzolása után a szabadítás felemlítése és a szabadító Isten hálás megszólítása. A Zsolt 107,10 is a sötétségben és a halál árnyékában ülőkről szól, akiknek Istent kell dicsőíteniük, mert mindkettőből megszabadultak (14. v.; l. még Zsolt 23,4; 91,6; 138,7 és Jób 29,3). Az צִלְמוֹת, „*a halál árnyékának földje*” a Seol körülírása; akik a sötétségben járnak, azok ténylegesen már az alvilág hatalmába kerültek. Az Ószövetség gyakran úgy beszél a halálhoz közel álló emberről, mint aki már a Seolban van, ez igaz az ellenség által nyomorgatottakra is (Zsolt 18,18).

A hálaénekek egyértelműen utalni szoktak a szabadulásra, jelen esetben azonban az 1. v. „*csak*” annyit mond: „*a nép ... nagy világosságot lát*” illetve „*fény ragyog fel felettük*”. A szabadulás egyelőre még nem megvalósult tény, de a sötétségben ülők már látják a fényt. A fény gyakran Isten segítő jelenlétének jelképe: az igazaknak fény ragyog fel (Zsolt 112,4 és Jób 18,5). Aki nagy világosságot lát, az biztos lehet a halál birodalmának sötétjében is az Isten védő és szabadító jelenlétében, és ezért hálaénekbe kezdhet. A nagy fény, amely feljogosít a szabadulásban való reménykedésre, már megjelent egy gyermek születésében a királyi udvarban. Még nem epifániáról, Isten félelmetes megjelenéséről van szó, hanem üdvösségszerző jelenlétéről. Ez a fény hirtelen, előzmények és várakozások nélkül ragyog fel, vagyis az általa leírt esemény nem a történelem már előre jól látható szükségszerűségeiből születik, hanem minden remény ellenére egyszer csak bekövetkezik.

[9,2] A vers a hálaénekek módján közvetlenül Istenhez fordul, Őt második személyben szólítja meg. Ezáltal nyilvánvalóvá válik, hogy a fény feltűnése Isten közbeavatkozásának eredménye. A prófécia egyébként – 6b-től eltekintve – csak tényszerűen eseményekről számol be, nem nevezve meg a cselekvőt. Az Isten örömet (וְשִׂמְחָה) és vigasságot (וְשִׂשְׂוֹן) szerez népének. Míg a וְשִׂמְחָה az öröm egészen általános kifejezője (2b az aratás ünnepét nevezi meg ennek példaként),

addig a גִּיל – bár kétségtelenül vigasságot, ujjongást is kifejez akár a legyőzött ellenség felett (Zsolt 13,5) – elsősorban az istentisztelet fogalomkörébe tartozik, az Isten előtt (לְפָנָי 2b) megélt öröme vonatkozik (pl. Zsolt 43,4), amit szabadítása (יִשְׁעָה: Zsolt 9,15; 13,6), kegyelme (חֶסֶד: Zsolt 31,8) vált ki.

Az öröm mértékét két hasonlat fejezi ki: az aratásé és a zsákmányosztásé. A קָצִיר a gabonaaratást jelenti, az örömmel betakarított kéréket említi Zsolt 126,6 is. A zsákmányosztás csak hasonlat, Ézsaiás próféciaja nem győztes háborúról szól. A zsoldosok kivételével a katonák fizetsége a fáradságukért és a veszélyek vállalásáért. A zsákmány ígéretével szokták a katonákat hősiességre buzdítani (2Kir 3,23). A bőséges zsákmány után rendszerint lakomát szoktak a győztesek rendezni (1Sám 30,16).

[9,3] Eddig nem derült ki, hogy mi az öröm és ujjongás forrása. A 3. és 4. v. elején álló מֵי („mert”) kötőszó tartalmazza a kettős magyarázatot: azért szabad nagy örömmel örülni, mert vége az idegen uralomnak, bár ennek teljes megvalósulása még nem történt meg.

אֲתֵּר („teher”) csak Ézsaiásnál előforduló szó (10,27 és 14,25), mely mindig az idegen uralom terhére vonatkozik. Az עֵל iga gyakoribb kép a megszállásra (pl. 47,6) ill. rabságra (Jer 30,8; az iga letörése az idegen uralom alóli megszabadulás képe, l. Jer 28,2). A נִגְשׁ („sanyargató”) a teherhordó állatok hajtóját, hajcsárját, és a rabszolgák felügyelőjét jelenti, átvitt értelemben a hatalomnak azt a birtokosát, aki visszaél hatalmával (14,2,4; Zak 10,4). Ezért botja nemcsak pásztorbotot (Zsolt 23,4), vagy a nevelő botját (Péld 13,24) jelölheti, hanem az uralkodó jogarát is (Gen 49,10; Bír 5,14; Ám 1,5,8). Sajnos ez a megnevezés így is túl általános, így nem lehet belőle következtetni a konkrét elnyomásra, ill. az alóla való felszabadulás mikéntjére. A „Midján napja”-val történő összehasonlítás is csak azt hangsúlyozza, hogy a szabadítás megtörténik minden emberi reménytelenség ellenére. Az utalás arra céloz, hogy Gedeon emberileg lehetetlenül kis sereggel (300 fő) nagy győzelmet aratott a túlerővel szemben (Bír 7,9kk). Ézsaiás másutt is Isten csodálatos és hirtelen beavatkozásaként ábrázolja az Isten segítségét a kilátástalan helyzetben (14,25; 17,13; 29,6k; 30,31k). A motívum a szent háború fogalomkörébe tartozik.

[9,4] A földrengésszerű hanggal (רַעֲשׁ) menetelő katonacsizma és a vérben megforgatott köpönyeg képe teljesen eredeti és nagy kifejezőerejű kép, mely Ézsaiás nyelvének költői szépségét és erőteljes képiségét bizonyítja. A katonai felszerelésnek ezeket a részeit nem elzsákmányolják a győztesek, hanem megsemmisítik, mert az ellenség tulajdona a קִדְּשׁ (Istennek szentelés) alá esik (l. Józs 7,23-ban a köpenyt). A קָטָן („katonacsizma”) az akkád šēnu szóra megy vissza, ami egyértelműen utal arra, hogy melyik nemzet katonáiról van a próféciaiban szó. Az elégetés nemcsak a szent háború képzetköréből következhet, hanem a király hálaadó zsoltárai is úgy beszélnek a király megsegítésére siető ÚR megjelenéséről, hogy a szájából az ellenséget megemésztő tűz jön ki (Zsolt 18,9 = 2Sám 22,9; vö. Zsolt 21,10).

A király születése és uralkodása (9,5k)

[9,5] Az esemény, ami ilyen örömteli várakozást vált ki, egy királyi gyermek születése. Ezt a hagyományos értelmezést támasztja alá a יָלַד ige használata, valamint a יֶלֶד („gyermek”) és בֶּן („fiú”) említése 5a-ban. Az 5b nevei azonban azokra a trónnevekre emlékeztetnek, amelyeket a fáraónak adtak, amikor az trónra lépett; „az uralom a vállára került” szó szerint fordított kifejezés is nehezen képzelhető el egy gyermekszületést ünneplő ceremónián, inkább a trónra lépés alkalmához illik. Ezért elképzelhető, hogy a születés képletesen a király Isten fiaként való adopcijára utal a trónra lépése alkalmából, ahogy Zsolt 2,7-ben is. (Ilyenkor azonban a királyt sohasem nevezik egyszerűen בֶּן-nek, s a יֶלֶד sem használatos ilyen értelemben. A „nekünk” és a יָלַד passzív igealak is nehézséget jelent ezen értelmezés számára.) Valószínűbb tehát, hogy mégis egy gyermek születéséről van szó, aki révén biztosítva van a Dávid-ház folyamatossága. E gyermek születése azonban nem a távoli jövőben esedékes, hanem már megtörtént, amire a וַיִּבְרָךְ waw consecutivummal ellátott imperfectum utal. Az évtizedekkel vagy évszázadokkal később bekövetkezendő születés aligha jelentett volna vigasztalást Naftali és Zebulon sötétben élő népének.

Az Ószövetségben nincs nyoma, hogy a királyi házban egy gyermek születésének – még ha ő a trónörökös is – üdvörténeti és vallásos jelentőséget tulajdonítottak volna. Azonban az aligha vonható kétségbe, hogy ilyen esetben az udvarban ünnepségeket tartottak volna. Mivel kimutatható, hogy az Ószövetségben a környező népek szakrális királyideológiája gyökeret vert, feltételezhető, hogy nemcsak a trónra lépés alkalmával (Zsolt 2; 110), hanem a trónörökös megszületése alkalmából tartott udvari ünnepségeken is érvényre jutott a keleti és egyiptomi királyideológia.

A fáraóról szóló egyiptomi szövegek tanúsága szerint a trónörökös már megszületésekor megkapta a királyi méltóságot. A homályos egyiptomi leírások arra is engednek következtetni, hogy a megszületett gyermeket egy ceremónia keretében felöltöztették, talán ezáltal hivatalosan trónörökösi rangra emelve őt. Ennek az „*investitúrának*” a megfelelője lehet Ézsaiás próféciájában az a megjegyzés, hogy az uralom a gyermek vállára került, ami konkrétan egy palást felöltését is jelenthette.

Egyiptomban a fáraó a trónra lépésekor kapott trónneveket, nem születésekor. Az 5. vers ennek ellenére utalhat a királyi gyermek születésére, ha a trónneveket bevezető, befejezettséget jelző וַיִּבְרָךְ szót befejezetlen, jövő időre utaló (וַיִּבְרָךְ vagy וַיִּבְרָךְ) formában olvassuk. Ha ezt nem tesszük, akkor is elfogadható, hogy Ézsaiás költői szabadságában erősen elvonatkoztat attól, ami a jeruzsálemi királyi udvarban ténylegesen történni szokott: a próféta a jeruzsálemi udvarban a trónörökös születésekor vagy trónra lépésekor szokásos protokollt utánozza.

Az 5. vers háttérben a Júdában is gyakorolt trónra lépési liturgia során a királynak adott trónnevek állhatnak. E szokást Izráel Egyiptomból vehette át, ahol a fáraó trónra lépésekor 5 különleges trónnevet kapott a ceremónia során. Az ézsaiási trónnevek fordításakor már különböző nyelvi problémák lépnek fel (pl. a Vulgata szerint 6 névről van szó, mert a „*Csodálatos Tanácsos*,

Erős Isten” négy névként szerepel). A 4 névnek nem feltétlenül kell ugyanazt a nyelvtani szerkezetet követnie (pl. birtokos szerkezet), ahogyan Egyiptomban sem kellett.

Az első név **פֶּלֶא יוֹעֵץ** („csodálatos [dolg] kigondoló/tervező”). Értelmezéséhez 28,29 és 29,14 figyelembe veendő. Ezekből látszik, hogy nem két titulusról van szó („csoda”, „tanács”), nem nominális mondatról („csodálatos a tanácsos”), de nem is bírókos szerkezetről vagy hátravetett jelzőről, hanem **פֶּלֶא** tárgyul szolgál, ami a hangsúly miatt kerül az igenév elé. A **יוֹעֵץ** tanácsosnak fordítása nem szerencsés, mert a király nem osztogat tanácsokat, hanem csodálatra méltó dolgokat tervez, és azt képes is megvalósítani **אֵל גִּבּוֹר**-ként. Hogy a király tényleg így nevezhető, Mik 4,9 is igazolja (vö. Jób 3,14), noha a csodálatos dolgok megtervezésének képessége rendszerint Isten attribútuma (Zsolt 77,15; Ézs 29,14; 31,1). **פֶּלֶא** („csodálatos dolog”) nem természetfölötti, rendkívüli csodákra utal, hanem az üdvtörténet nagy eseményeire (Ex 15,11; Zsolt 78,12), és azokból a nyomorúságokból való megszabadulásra, melyeket a panaszszoltárookban az imádkozó Isten elé tár (Zsolt 4,4; 17,7; 31,22). A születő királyi gyermektől tehát a történelem olyan rendkívüli eseményei várhatók, mint Isten segítsége volt a Midján napján, vagy a 3k-ban meghirdetett szabadulás az idegen elnyomás alól.

A második név **אֵל גִּבּוֹר** („erős Isten”). Ez sem bontható két névre („Isten”, „Hős”), nem fogható fel nominális mondatnak sem („Isten hős”) Deut 10,17, Jer 32,18 és Neh 9,32 figyelembevételével, hanem **גִּבּוֹר** e versben melléknév (mint 1Sám 14,52-ben). Ez a jelző is elsősorban Istent illette meg az Ószövetségben (Zsolt 24,8), de ez a szóhasználat megfelel az ókori királyfelfogásnak, mely szerint a király ugyanazokat a méltóságneveket megkaphatta, mit az az isten, akit képviselt. Ézsaiás nem akarja e név használatával kétségbe vonni az Isten egyetlenszerűségét, illetve egy voltát, ahogyan Zsolt 45,7 sem teszi, amikor a királyt **אֵלֹהִים**-nak nevezi. A 6. vers is arra utal, hogy a megszületett gyermek alárendelt az Istennek.

A harmadik méltóságnév **אָבִי עַד** („örökkévalóság Atyja”). Az ókori keleten fáradhatatlanul ígértek a királynak örök életet. Dániel könyvében a királyhoz intézett mondanivaló mindig ezzel a kívánsággal kezdődött: „Király, örökké élj!” (vö. Zsolt 72,5.17; 2Sám 7,16). Meglepőbb a kisgyermek „apa” titulusa, különösen mert a királyról szóló elképzelések szerint az Isten a király atyja, s ő az Isten fia (2Sám 7,14). Hogy a király atyasága miként értendő, arra Ézs 22,21 mutat rá: gondoskodik fiai védelméről és jólétéről. A király fiú az Istenre vonatkoztatva, és apa a népére nézve.

A legkönnyebben az utolsó, negyedik méltóságnév érthető: **שָׁר שְׁלֹום** („békeség fejedelme”). A **שְׁלֹום** az 1–4. versek összefüggésében az idegen megszálló hatalom alóli felszabadult életre vonatkozik. A király a béke garantálója volt (Zsolt 72,3.7), de ez esetben is ez elsősorban az Úrra volt igaz (vö. Bír 6,24-ben az oltár **יְהוָה שְׁלֹום** nevével). Feltűnő azonban, hogy nem **מֶלֶךְ**-ről van szó, hanem neki alárendelt fejedelemről, tisztségviselőről, mert a földi király a

mennyei király alárendeltje, képviselője. A király מֶלֶךְ népével szemben, de Istennel kapcsolatban שֵׁר, azaz Isten helytartója.

A hiányzó ötödik trónnevet sokan a 6a-ban vélik felfedezni, melynek első szava azért is problémás, mert a szó belsejében a מ szóvégi formájában (ם) áll. Ez a méltóságnév eredetileg רַב הַמְּשָׁרָה lehetett („nagyhatalmú”). Nagy hatalmat gyakran ígérnek a királynak (Zsolt 2,8; 72,7kk). Jeruzsálem egy nagy király (רַב הַמְּלָךְ) – azaz az ÚR – városa (Zsolt 48,3), így nem meglepő, hogy képviselője is nagy hatalommal bír (Zsolt 47,3; 95,3).

[9,6] Amit a megszületett király uralkodásáról a 6. vers mond („*békének nem lesz vége*”), az a trónnevekből kiolvasható funkció kifejtése. Az egész prófécia összefüggésében úgy tűnik, hogy a „*békesség fejedelme*” a legfontosabb méltóságnév. A שְׁלוֹם itt elsősorban az elnyomatás alóli szabadságot jelenti, de az új király uralkodásának leírásába beleértendő ennek a szónak teljes tartalma: jólét, teljesség, csorbíthatatlanság. A békesség azért lehet tartós, mert a trón törvényességen (מִשְׁפָּט) és igazságon (צֶדֶק) alapul. A rend stabilitása, a törvényesség teremti meg a prosperitás lehetőségét. A Zsolt 89,15 Isten trónjáról mondja, hogy „*igazság és jog trónodnak támasza*” (vö. 97,2; Péld 16,12; 20,18). A fáraó trónja az ábrázolások szerint egy olyan talapzaton állt, melyre hieroglifákkal *ma'at* állt, ami „*jogosságot, igazságot, helyes isteni rendet*” jelent, s a צֶדֶק egyiptomi megfelelője. A királyság biztosítja a világ Isten által adott rendjét, amitől a béke, boldogulás, áldás függ. A jogosság (מִשְׁפָּט) ennek az igazságnak (צֶדֶק) a konkretizálódása, amely arra szolgál, hogy a gyenge és kicsi is megkapja, ami megilleti a politikai és gazdasági életben.

Feltűnő, hogy miután „*örökkévalóság Atyjáról*”, „*vég nélküli békéről*” volt szó, az időbeli tartósság gondolata a prófécia végén még egyszer nyomatékosan előkerül: „*mostantól fogva mindörökké*”, vagyis a nagy fordulat által remélt állapot állandósága nagy hangsúlyt kap.

A prófécia utolsó mondata megerősíti, hogy a meghirdetett üdv végső forrása egyedül az ÚR, és csak Ő egyedül. A trónörökösről szóló meglepő kijelentések, és az egyébként Istenre vonatkozó titulusok használata ugyanis azt a benyomást keltené, hogy a gyermek lesz a nagy üdvhozó. A záró mondat célja elkerülni ezt a félreértést. A hit bizalmát egyedül Istenbe veti, pontosabban Isten „*féltő szereteté*”-be (רַחֵם). A קָנָא gyök legkorábbi, Istenre vonatkozó előfordulásai (Ex 20,5; 34,14; Józs 24,19) Istennek azt az igényét fejezik ki, hogy egyedüli legyen népe életében más istenekkel szemben. Isten „*féltékenysége*” azonban nem az idegen istenek ellen irányul, hanem hozzá hűtlen népe ellen. A קָנָא szónak nemcsak kizárólagosságot követelő értelme van, hanem használatos kifejezetten pozitív értelemben is: „*buzgólkodni; nagy törődéssel fordulni*”. A szó mindig magában foglal szenvedélyes megindultságot, ami a cselekvést kíséri. Ahol קָנָא érvényesül, ott nincs helye lankadásnak, lagymatagságnak. A קָנָא יְהוָה צְבָאוֹת kifejezés ugyanebben a formában megtalálható Ézs 37,32-ben is (vö. 2Kir 18,31), ahol szintén a jövődőlés

megbízhatóságát hivatott bizonyítani. Ézs 42,13-ban a hősnek (הַבִּינִי) nevezett Isten harci kedvéről (הַקִּנִּי) van szó, 63,15-ben pedig vitézségével (הַבִּינִי) áll párhuzamban, vagyis sokszor akkor kerül szóba Isten הַקִּנִּי-ja, amikor róla hős harcosként van szó, aki népének segítségére siet (vö. Ézs 26,11; 59,17; Ez 36,5). Ezért nem véletlen e versben Istennek Seregek Uraként való megnevezése: Ő képes sikeresen felvenni a harcot az asszír elnyomó hatalommal.

A prófécia az Újszövetségben

Az Újszövetségben csak egy hosszabb, szó szerinti idézet található 8,23–9,6 prófeciájából. Mt 4,14–16 szó szerint idézi Ézsaiást szerzőként megnevezve a 8,23–9,1 verseket annak apropójából, hogy Jézus Keresztelő János fogságba vetése után Názaretből Kapernaumba, Zebulon és Naftali területére költözött, és ott kezdte el nyilvános szolgálatát. Érdekes módon Mt nem Jézus születése kapcsán látja ezt a próféciát beteljesedni.

A szó szerinti idézet és a beteljesedés hirdetése mellett azonban több, talán nem is tudatos utalás is található az Újszövetségben az ézsaiási prófeciára. Lk 1,79 Zakariás hálaadó énekében idézi 9,1-t azzal összefüggésben, hogy Isten az ő idejében Keresztelő Jánossal egy üdvkorszakot indított el. A 9,6-ra pedig a Máriának megjelent angyal utal Lk 1,32k-ben Jézus Dávid utódaként örökké megmaradó királysága kapcsán. Lk 2,10k a nagy öröm hirdetésében és a „*nektek született*” gyermekben utal 9,2.5 versekre.

A Szerző református lelkipásztor, a PRTA Biblikus Intézetének tanára.

HIVATALI HÍREK

Dr. Németh Tamásné Schédl Tímea
rektori hivatalvezetőtől

2019. 12. 16. őszi vizsgaidőszak kezdete; gyakorlati jegyek lezárása, leckekönyvek felvétele

2019. 12. 17. szenátusi ülés

2020. 01.13. (júniusi) záróvizsgára készített szakdolgozatok belső védelemre való elektronikus benyújtása

EGY RÉSZLET

A PÁPAI LEGÁTUSOK TÖRTÉNETEIBŐL

Ma már készpénznek vesszük, hogy a legációba induló hallgató autóval, vonattal, vagy éppen busszal (esetleg ezek mindegyikével), viszonylagos könnyedséggel, kényelmesen eljuthat az őt fogadó gyülekezet(ek)be. Hol vannak már azok az idők, amikor a pápai legátusok (kis- és nagylegátusok együtt!) gyalogszerrel vágta át a Bakonyon, hogy Pápáról Veszprémbe, majd onnan Vörösberénybe eljussanak?¹ Távolinak érezzük már ezeket a történeteket, s el sem tudjuk képzelni, milyen erőfeszítéseket tettek meg némelyek, csak hogy eljuthassanak dunántúli gyülekezetekbe,² Krisztus evangéliumát hirdetni. Az alábbiakban Ólé Sándor³ – a későbbi pápai templomépítető lelkipásztor – 1906. évi karácsonyi legációjának történetét olvashatjuk.

* * *

„Nem mindig volt játék a legáció. Az csak a mesében van, hogy a papkisasszony szakácskönyvi lapot tett a legátus bibliájába, a textus helyére. A legátus pedig föltalálta magát, s mondott az ecetről ragyogó prédikációt. Ilyesmi énvelem nem történt meg. Igaz, hogy én nem is voltam Csokonai Vitéz Mihály. De megtörtént velem más. [...] Negyedéves koromban karácsonykor Körmend, Rádóc, Szecsőd volt a legációm.⁴ Ünnepe előtt két nappal ki kellett mennem

-
- 1 Ólé Sándor írja, hogy IV. évfolyamos gimnazista korában, kislegátusként Vörösberény volt a pünkösdi legációja. Péntek délután indultak gyalog Pápáról, s szombat déltájban értek Vörösberénybe. Egész éjszaka meneteltek a Bakonyon keresztül, közben pedig mindössze két alkalommal álltak meg pihenni. Lásd: ÓLÉ SÁNDOR (2004): Pápai diákemlékek, 159-160.
 - 2 Ólé Sándor 1901 pünkösdjén – VI. évfolyamos gimnazistaként – Izsák József teológus mellett volt kislegátus a Garamszentgyörgy – Ladány – Óvár – Füzesgyarmat – Bori körzetben. Nagysallóig vonattal mentek, de Nagysallóba érve döbbenet tapasztalták, hogy az előző nagy vihar áradást okozott, így a vízben gázolva kellett eljutniuk a garami révig. Átlagban ugyan csak boka fölött ért a víz, de voltak olyan helyek, ahol Izsák Józsefnek az új szalonkabátjának végét fel kellett emelnie, nehogy vizes legyen. Ólé nadrágját és cipőjét a szállásadó Végh István garamszentgyörgyi tanító felesége tette rendbe másnap reggelre. Lásd: ÓLÉ SÁNDOR (2004): Pápai diákemlékek, 163-170.
 - 3 Ólé Sándor Csóron született 1884. február 9-én, paraszti családban, majd a jó képességű gyermeket szülei a Pápai Református Kollégiumba adták. Ott végezte mind gimnáziumi, mind teológiai tanulmányait. 1907-ben szerzett lelkészi oklevelet. 1907-1910 között Balatonfüreden volt segédlelkész. Rendes lelkész volt 1910-1912 között Balatonarácson, majd Mórton 1912-1929 között. 1913-ban nősült, Gózon Gyula szentgáli lelkész Vilma nevű lányát vette el feleségül. Házasságukból 5 gyermek született, akik közül ketten (két kislány) korán elhunytak. Három gyermekük azonban (Gyula, Katalin és Vilma) megérte a felnőttkort. 1929-1953 között Pápán teljesített lelkészi szolgálatot. Nevéhez fűződik az új, kéttornyú pápai református templom felépíttetése. Pápai lelkészként a Kollégium életében főiskolai gondnokként is részt vett. Nyugdíjaztatását követően Magyarbólyban élt. 1976-ban hunyt el. Lásd: KRÁNITZ ZSOLT (2013): „Késő idők emlékezetében éljenek...” A Dunántúli Református Egyházkerület lelkészi önéletrajzai (1943). Dunántúli Református Egyházkerület Tudományos Gyűjteményei, Pápa. 608-613. oldalak.
 - 4 A legátusfogadó lelkészek a következők voltak: Körmeden **Fülöp József**, Egyházasrádócon **Somogyi Gyula esperes**, Terestyénszecsődön (ma: Magyarszecsőd) **Jezerniczky Jenő**. Lásd: KEMENCZKY LAJOS (1907): A Dunántúli evang. reform. Egyházkerület névtára az 1907. évre. Főiskolai Könyvnyomda, Pápa. 71-77 oldalak. Illetve: KRÁNITZ ZSOLT (2013): „Késő idők emlékezetében éljenek...” A Dunántúli Református Egyházkerület

Szombathelyről egy vend⁵ faluba Chernel György⁶ úrhoz, aki református ember s mint ilyen, igen kedves úriember volt és elvárta, hogy a körmendi legátus felkeresse őt. Persze az utat gyalog kellett megtennem, ami igen hosszú út volt, ma már nem tudom, hány kilométer. Lehetett biz' az 18 km is. Na, de Chernel György úték igen szívesen fogadtak és a fogadás melegségével kárpótoltak engem a hidegért és az út fáradalmaiért. Együtt volt már az egész család, otthon a főhadnagy vő is, és igen kellemes, meleg karácsonyi hangulatban töltöttük el az estét. De hát egyszer csak a legkellemesebb estének is vége van. Tizenegy felé járt az óra, mikor véget vetett a család a zenének. Azt mondja nekem a ház úrnője: Legátus úrnak pedig a vadászkastélyban vetettünk ágyat. Ott jó csendes hely lesz, nyugodtan alhatik reggelig. A főhadnagy úr kísért el odáig s adta át nekem a birodalmat, amelyet elfoglalhatok s egész éjjel birtokolhatok. Mikor a fák közt sétáltunk, kissé megrázkódtam, mikor pedig beléptem a kastélyba, megborzadtam. De aztán megnyugodtam. Mert lám, milyen drága az az isteni Gondviselés, amely nem engedett elkényelmesedni engem! Ha én most egy elkényeztetett selyemfiú, ficsúr, vagy baba volnék, mi lenne most énvelem? A félelemtől akár meghalhatnék, a hidegtől akár megfagyhatnék! Hiszen, mikor a főhadnagy úr jójságát mondott nekem és magamra hagyott, akkor én is azt gondoltam az egy magányos árva gyertya világánál, hogy siralomházban vagy farkasordítóban vagyok, és az erdőben veszedelmek vesznek körül, honnan ki nem szabadulok! Hát mikor lefeküdtem az ágyba! Mintha jéglapra feküdtem volna és jégpaplannal takaróztam volna! Mit csinálna most egy selyemfiú, aki mindig selyemágyban hál, és a nagyságos mamája igazgatja a vánkását! Óh, de jó is parasztfiúnak lenni!

Mert én bizony hamar kivertem a fejemből a rémes gondolatokat. Istenre bízam magamat, és se nem féltem, se nem fáztam. Légy nyugodtan, hogy a gályaraboknak nem volt ilyen jó helyük a viharos tengeren. Meglátom, hogy a széken lavór van, benne víz, mellette szappan. Ez az otthon képe. És az otthon képével aludtam el a hideg ágyban. És milyen jó helyem lett ott nekem. Milyen édesen aludtam én a vadászkastélyban! Áttüzesedtem és az édes álom piros rózsákat festett az arcomra. Talán csak a bakának lehetett édesebb az álma a harctéren, mikor egy éjszakára prizmára hajtotta fejét az országúton! Mert ilyen is volt.

Hanem a víz fenéig befagyott a lavórban. Azt én már nem tudtam felmelegíteni. Baj is az! Miben mosdik a szentgáli kanász a Bakonyban? Hóban! Nahát! Ha kilépek a kastélyból, ott van a fák alatt a csillogó, tiszta hó. Tiszta, mert nem mocskította a város füstje. Abban fogok megmosdani. Így is tettem. Megmosdottam alaposan derékig a hóban. A szél fúj és csapkodta a havat, én pedig mosdottam. Minél jobban fújta a zúzmarát, annál erősebben dörzsöltem magam, míg olyan nem lettem, mint a parázs. A szék hátán ott volt a törülköző, azzal is jól megdörzsöltem magam, s úgy állítottam be a családhoz reggelire. Hej, ha így élnénk, számúzva volna tőlünk örökre a nátha!

lelkészi önéletrajzai (1943). Dunántúli Református Egyházkerület Tudományos Gyűjteményei, Pápa. 538-539 oldalak.

5 Vend: szlovén

6 Dr. chernelházi Chernel György császári és királyi kamarás, az Őrségi Református Egyházmegye világi tanácsbírája, régi nemesi család sarja 1863-ban született Tömördön. Államtudományokból szerzett doktorátust, majd ezt követően tömördi és zsédenyi birtokait igazgatta. Elismert lótenyésztő volt. 1895-től kezdve a körmendi kerület országgyűlési képviselője (szabadelvű programmal). 1911-ben hunyt el. Lásd: HODOSSY LAJOS (1911): Az Őrségi Református Egyházmegye 1911.június 28-án, Szombathelyen tartott évi rendes közgyűlésének jegyzőkönyve. Főiskolai Könyvnyomda, Pápa. 34-35 oldalak. Illetve: STURM ALBERT (1901, SZERK): Országgyűlési Almanach 1901 – 1906. Rövid életrajzi adatok a főrendiház és a képviselőház tagjairól. A Budapesti Tudósító kiadása (Lloyd-Társulat Könyvnyomdája), Budapest. 233.

Reggeli után előállt a hintó, s én, mint egy valóságos úr, hajtottam be azon Szombathelyre a Savaria kávéházhoz, hálával eltelve Chernel György úrék iránt a szíves vendéglátásért, a legációbeli adományért és a nagy tanításért, hogy hogyan is kellene élnünk, hogy egészségesen élhessünk!

Azt azonban azt hiszem, sikerült igazolnom, hogy nem mindig volt játék a legáció, s a pénzt, amit hazavitt a legátus, meg is kellett szolgálni, néha keményen is. Akkor is, Szombathely után, mennyit kellett még nekem gyalogolnom! Még Vasváron is megfordultam. De este már Szecsődön voltam, készen a másnapi ünnepi szolgálatra.

De pénz az volt szépen. Kifizettem belőle egyből a szálláspénzt.⁷ Körmend, Rádóc, Szecsőd előkelő legáció volt, ahová negyedéves teológus, ha nem éppen a senior, ment karácsonykor legátusnak. Csak az volt a hátránya, hogy fárasztó volt. De hideget, meleget, bajt, fáradságot egyaránt el kell viselnie egy ifjúnak, főként, ha teológus az illető. Így kell felkészülnie az élet iskolájára, amely pazarul szórja ránk a bajokat, sokkal nagyobbakat, mint amilyeneket egy vadászkastély jelenthet karácsony éjjelén. Edződünk, fiatalember, edződünk!

Azt se lehet mondani, hogy a szószéki szolgálat, mit a legátusnak végeznie kellett, illetve kell, csak amolyan „játék”, ami említésre se méltó. A mi egyszerű, falusi népünk fel tudja fogni, hogy mi az, azért szokta lélegzetvisszafojtva hallgatni a legátust. Áhítattal, teljes odaadással, minden szavát átérezve hallgatja s oda nem adná a világért sem a legátus prédikációját, melyben örömet, üdvét találja. Ebből is látható, hogy milyen nagy, komoly, nehéz és szent dolog az, telve akárhányszor torkot kiszárító izgalmaival, félelmekkel és drukkokkal. Nem lehet lekicsinyelni a legátus dolgát s meg lehet érteni, hogy megszolgált pénz az, amit egy-egy legációból a hívek ünnepi adományaként hazavihet.

Így mentem én 1906 karácsonya után, örömmel megteljesedett szívvel hazafelé, együtt dudorászva a lezajlott ünnepek énekeit a vonat dübörgésével. És összeszededgetve a „körmend-rádóc-szecsődi” legáció édes emlékeit, melyeket máig is szívemben hordozok, a vend falu vadászkastélyának élményével együtt. Mentem pedig nem is annyira hazafelé, mint inkább Szentgál felé, a kedves Gózon nagytiszteletű úrék⁸ házához, ahol felszólítást kaptam erre, hogy év utolsó vasárnapján végezzem a szent szolgálatot.”

* * *

Forrás: ÓLÉ SÁNDOR (2004): Pápai diákemlékek. Pápai Református Gyűjtemények, Pápa. 200-202 oldalak. A közlés a Kiadó engedélyével történt.

Újraolvasásra felterjesztette és a jegyzeteket írta: Sárközi Gergely Antal

7 A pápai teológushallgatóknak számára ekkor még nem építettek internátust, így a papnövendékek a városban különböző „diáktartó” házaknál laktak albérletben.

8 Gózon Gyula 1862. március 14-én született Szentgyörgyvölgyön. Apja, Gózon Imre szentgyörgyvölgyi tanító, anyja Pap Szász Juszta volt. Pápán végezte a középiskolai, valamint teológiai tanulmányait is 1874 – 1886 között. 1886-tól kezdve Balatonfüreden viselt tanítóságot. 1888-ban szentelték fel, majd 1890-től segédlelkészként, 1893-tól helyettes lelkészként, végül 1893. január 1-jétől kezdve haláláig rendes lelkészként szolgált Szentgálon. 1914. január 4-én hunyt el. Felesége Bognár Kornélia volt. Lásd: KRÁNITZ ZSOLT (2013): „Késő idők emlékezetében éljenek...” A Dunántúli Református Egyházkerület lelkészi önéletrajzai (1943). Dunántúli Református Egyházkerület Tudományos Gyűjteményei, Pápa. 612. oldal.

GONDOLATOK A HATODÉVRŐL...

Írta: Marton Krisztián

Hatodévesnek lenni szerintem már akkor egy hatalmas cél, amikor beiratkozik valaki a teológiára. Elvégre azért kezdjük el a tanulást, hogy egy nap majd szolgálhassuk Istent, minden képességünkkel és a teljes életünkkel. A hatodév pedig ennek a mérföldköve, ha úgy vesszük, ez az igazi érettségi vizsga, amin át kell esnünk mindannyiunknak, akik lelkészek szeretnénk lenni. Pontosabban: akiket elhívott Isten lelkésszé.

A teológiára bekerülve elkezdünk csiszolódni, formálódni. A szokásaink mérlegre kerülnek, változnak, ahogy egyre inkább beletanulunk a református hagyományainkba. De még jobban változik a hitünk: a biblikus tudományok egy idő után elkezdik szétfeszíteni azt, amit addig megértettünk Istenről. Mert meg kell változnia a hitünknek, a látásmódunknak. Ahogyan a tejfogaknak is ki kell esni, és fájdalom árán új, erős fogaknak kell nőniük helyettük. Szerintem a teológia ezt a munkát végzi el. Nemcsak pallérozza az elménket, hanem megacéloítja a lelkünket és a hitünket.

A hatodév pedig már az az időszak, ahol valójában beállunk a szolgálatba, a harcba. Amikor már a bőrünkön tapasztaljuk meg azt, hogy mit jelent a szűk ösvény, a pásztor élet, vagy annak a felismerése a mindennapokban, hogy milyen valóság az Ige szavai. Ha eddig nem, ekkor biztosan felismeri mindenki, hogy tényleg nem test és vér ellen harcolunk. Egyszerre csodálatos és hihetetlen rájönni a gyakorlatban, hogy milyen komplex feladata van egy lelkipásztornak.

Ugyanakkor mindezt nem élhetjük át egyedül. Isten oldalán kell meg tapasztalnunk mindezt, azon emberek mellett, akiket kirendel mellénk. Vezetőkre van szükségünk, hogy ne tévedjünk el. Egyedül egy ilyen útnak nekiállni olyan lenne, mintha kürt szó nélkül próbálnánk elindulni a harcba. Kellenek vezetők, tanárok, mentorok. Lelkipásztorok, akiket már megedzett az Úr, és akik utat tudnak mutatni lelkiileg, és a gyakorlatban is. Nekem az Úr kiváló mentorokat adott itt Rédén! Nem tudok elégszer hálát adni a türelmükért, a hitükért, a példamutatásukért, a hitelességükért – hogy csak néhányat említsek.

Személy szerint sokat tanultam eddig a három hónap alatt Rédén. De még mindig sok minden van, amit meg kell tanulnom. A hittanórák, a személyes beszélgetések, a jó példával elől járás, a lelki vezetés, a folyamatos felkészülés, a pontosság, és mindemellett az Istennel töltött idő – ezekben tanít engem most az Úr. Nem könnyű, de áldott dolog Isten formáló kezei között lenni.

Hatodéves testvéreimmel együtt egy olyan úton vagyunk jelenleg, ami a hosszú évek óta áhított cél felé visz bennünket. Mindannyian mások vagyunk, így másra van szükségünk ahhoz, hogy felkészüljünk a ránk váró szolgálatra. De ugyanaz az Isten hívott el, ugyanaz az Király küld szolgálatba, ugyanaz az Úr őriz bennünket. Ő tudja, mire van szükségünk. Vagyis: a helyünkön vagyunk.

A Szerző VI. évfolyamos teológushallgató.

„MEGTARTJUK VÍZKERESZT NAPJÁT IS.”

VÍZKERESZTI KÉSZÜLŐDÉS

Írta: Sárközi Gergely Antal

Alapvetően keveset foglalkozunk a vízkereszttel – melynek oka, hogy református egyházunkban nem igazán tudott meggyökerezni ez az ünnep. Ha azonban komolyabban megismerjük az ünnep tartalmát, rájövünk, mennyire fontos üzenete van számunkra: Jézus Krisztus, a bűntelen közösséget vállalt a bűnös emberekkel!

Jelen írásunkban igyekszünk összefoglalni vízkereszt ünnepének történetét, lényegét, majd pedig egy vízkereszti igehirdetést olvashatunk, a hozzátartozó imádságokkal.

Az ünnepről

Vízkereszt ünnepe a karácsonyi ünnepkör része, egyben nyitánya az ünnepkör második felének. Az ősegyház január 6-án ünnepelte az ÚR Jézus születését, valamint megkeresztelkedését is – innen ered elnevezése: vízkereszt. Az ünnep görög elnevezése (epiphanea) Jézus Krisztus földi megjelenésére, megszületésére utal, illetőleg arra, hogy a Jordánban való megkeresztelkedése alkalmával „megjelent” a nyilvánosság előtt, s elkezdte nyilvános működését.

A nyugati és keleti egyház közötti különbség itt is előtérbe kerül: a nyugati egyházban ugyanis a karácsonyi történet emberi oldalát hangsúlyozzák, a figyelmet Jézus Krisztus földi életének kezdetére, annak gyengeségére, gyámoltalanságára fordítják, ezzel is előrevetítve későbbi megaláztatását. Ezzel szemben Keleten minden az epifánia körül forog, a lényeg Krisztus istenségének nyilvános megmutatkozása, mely számukra elhomályosítja még a karácsony ünnepét is. Kezdetben az epifánia Jézus Krisztus eljövetelének és megkeresztelkedésének ünnepe volt. Ennek egységét a görögkeletiek megtartották, s ma is díszes szertartással emlékeznek meg Jézus megjelenéséről és a Jordánban való megkeresztelkedéséről. Nyugaton azonban az ünnepkör mozzanatai elkülönültek egymástól. A nyugatiak karácsonykor emlékeznek meg Jézus születéséről. Január 6-án, vagy az ahhoz legközelebbi vasárnapon – ahol ez szokásban van – a napkeleti bölcsek történetét elevenítik fel (ekkor csendül fel a 72. zsoltár is). Epifánia utáni első vasárnapon beszélnek Jézus megkereszteléséről, második vasárnapján pedig a kánai borcsodáról.⁹

⁹ VAN LEEUWEN, MARIUS (2009): Ünnepről ünnepre. A keresztyén ünnepek története és lényege. Exit Kiadó, Kolozsvár, 148-150.

A görögkeleti egyházban ezen a napon a papok a hozzájuk legközelebb eső folyóban háromszor megmártják a szent feszületet, majd a vizet megáldják és megszentelik. Római katolikus testvéreink ezen a napon szintén vizet szentelnek.¹⁰

Jézus Krisztus megkeresztelkedésén túl a vízkereszt ünnepén emlékeznek meg a napkeleti bölcsek látogatásáról, melyben a pogány világ Krisztus-hódolatát láttatják, valamint a kánai borcsodáról is, mivel azt tekinthetjük Jézus első nyilvános csodájának, dicsősége első kinyilvánításának.

Maga az ünnep református talajon nem igazán tudott meggyökerezni. Néhány adatunk azért van: 1636-ban Samarjai János püspök liturgikájában említi az ünnepet: „*Megtartjuk Vízkereszt napját is.*” Ónodi Sámuel bicskei esperes népszerű imádságoskönyvében pedig vízkereszt napi reggeli és esti imádságot is találunk. Bár meggyökerezni nem igazán tudott az ünnep, ettől még liturgikánk számon tartja, hiszen ezzel az ünnepnappal kezdődik az epifánia-időszak, mely az öröm jegyében telik, hiszen az ÚR Jézus megjelent, s megkezdte messiási működését. Ravasz László írja: „*Vízkereszt után vasárnaptól farsang vasárnapjáig tart az úgynevezett epiphania-vasárnapok sorozata, amely a Jézus Krisztus dicsőségének a világban való megjelenését (epiphaneia) ünnepli. Jézus személye itt nő fel a szemünk előtt a bölcsőtől az örökkévalóságig és lép bele a valóságba a történelem kapuin át, hogy hozzánk érkezzék az ő isteni hatalma. Tehát ezeken a vasárnapokon a Jézus életének első felét állítsuk a hallgatóink elé és lehetőleg sorozatos képekkel vezessük bele őket a Jézus világába...*”¹¹

A kánai borcsoda a pogányok Dionüszosz-kultuszára való válaszkén tis értékelhető. Az óegyház azt kívánta megmutatni, hogy Krisztus Dionüszosznál is hatalmasabb. A mágusok látogatása missziós gondolat ünnepévé tette a vízkeresztet a római és az evangélikus egyházakban. Római katolikus testvéreink között kedvelt szokás a házak megáldása, amikor a pap szentelt vízzel és tömjénfüsttel Isten oltalmába ajánlja a házat, a bejárat fölé pedig krétával felírja az évszámot és az áldó szöveg rövidítését. „*Christus mansionem benedicat.*” – „*Krisztus áldja meg e lakást*” – Röviden, a 2020-as esztendőt véve példának: 20 + C + M + B + 20.

Az epifánia időszaka január 6-tól húshagyókeddig tart (M. van Leeuwen február 2-át, a karácsony utáni 40. napot mondja). Ez az időszak a farsang – a lakodalmak, multságok – időszaka is. Mivel a húsvét mozgó ünnep, ezért a vízkeresztől húshagyókeddig terjedő vasárnapok száma is változó. A húshagyókedd előtti három vasárnapnak külön neve is van: hetvened- (Septuagesima), hatvanad- (Sexagesima), és ötvenedvasárnap (Quinquagesima).¹²

Összefoglalásként elmondhatjuk, hogy vízkereszt ünnepén arra emlékezhetünk, hogy Jézus beleállt a Jordánba, s közösséget vállalt büntelenként a bűnös emberekkel: igazán nagy dolog ez!

10 GUGGENBERGER (1888): Epiphania (Vízkereszt), in: Evangélikus Egyház és Iskola, VI. évf. 2. szám, 1888. január 7., 9-10 oldalak.

11 DR. RAVASZ LÁSZLÓ (1915): A gyülekezeti igehirdetés elmélete 1. (Homiletika). Főiskolai Könyvnyomda, Pápa, 360.

12 SZÉNÁSI SÁNDOR (2011): Ünnepeink. A református egyházi év. Kálvin János Kiadó, Budapest, 54-57.

Vízkereszti perikópák:

- Ézsaiás 60,1-6.
- Máté 2,1-12.
- Máté 3,13-17 (párhuzamos ígehelyek: Mk 1,9-11; Lk 3, 21-22.)
- Jn 2,1-12.

Olvasható vízkereszti igehirdetések:

BORSINÉ TÓTH CSEPERKE (2018): „*Szolga és király*”, in: Szigetek – A Pápai Református Egyházmegye szórványgondozó lapja, 2018. december (próbaszám), 9-11 oldalak.

BORSI PÉTER (2019): „*Vízkereszti kérdések és válaszok*”, in: Szigetek – A Pápai Református Egyházmegye szórványgondozó lapja, I. évfolyam 4. szám, 2019. december, 11-12.

Lásd: <http://www.refdunantul.hu/lap/papaiem/cikk/mutat/szigetek/> [2019. 12. 11.]

Vízkereszti igehirdetés¹³

Lectio: Ézs 42, 1-9.

Imádság: Urunk és Istenünk! A magunk töredékes, esendő voltát felismerve állunk most itt előtted. Meghallottuk hívásodat, hogy Te – életünk különböző állomásairól – megszólítottál bennünket, s a magad közösségébe hívtál. Méltatlanok vagyunk erre a hatalmas kegyelemre, Urunk és Istenünk, hiszen Te tudod, hogy napról napra, újra és újra elfordulunk Tőled, újra és újra a saját elképzeléseink, vágyaink szerint akarunk élni az életünket, sőt, igen gyakran elcsüggedünk, mert nem hisszük, vagy nem merjük hinni, hogy Te vagy az, aki valóban, minden helyzetben segítő kezedet nyújtod. Urunk, kérünk légy most itt velünk Szentlelkeddel, hogy a számunkra mára elkészített Igét igazán megérthessük és szívünkbe fogadhassuk. Krisztusért kérünk, hallgasd meg imádságunkat, Ámen.

Textus: Mt 3, 13-17.

Prédikáció:

Szeretett Keresztyén Testvéreim!

Vízkereszt ünnepén vagyunk most együtt, istentiszteleti közösségben. A korai egyházban január 6-án ünnepelték mind az ÚR Jézus születését, mind pedig megkeresztelkedését. Az ünnep

¹³ Az igehirdetés elhangzott 2019. január 6-án Noszlopon, Pápakovácsiban és Kupon.

görög neve, mely a magyarban is ismerte: epifánia – megjelenést jelent: Jézus, születésével megjelent a földön, megkeresztelkedésével pedig megjelent a nyilvánosság előtt. Vízkereszt ünnepén emlékeztek meg a korai egyházban a napkeleti bölcsekről, illetve a kánai borcsodáról is, mely Jézus első „jele”, első csodája volt. Református talajon nem igazán tudott ez az ünnep meggyökerezni, noha a református liturgia számon tartja a vízkereszt ünnepét, mert vele kezdődik el az epifánia időszak, a karácsonyi ünnepkör második fele, amely az öröm jegyében telik. Az ÚR Jézus ugyanis megkezdte messiási működését! Ezért van okunk ünnepelni, ezért van okunk ma is, most is erről beszélni, Isten Igéjének világosságában!

I.

Annak tudatában, hogy az Igét nem lehet a közegéből, az adott fejezetből kiragadva, csak önmagában magyarázni, fordítsuk figyelmünket egy szócskára: „akkor”. Azt olvassuk ugyanis, hogy *„Akkor eljött Jézus Galileából a Jordán mellé Jánoshoz, hogy keresztelje meg őt.”* S már rögtön ebben az egy, igazán rövid mondatnál meg kell állnunk egy kicsit, hogy egy kicsit jobban elmélyedjünk az Igében. *„Akkor eljött Jézus Galileából a Jordán mellé Jánoshoz.”* De vajon mikor? Máté evangéliumának 3. fejezetében lép színre Keresztelő János, aki a megelőző versekben beszél arról az Eljövendőről, akinek ő csupán az utat készíti. Azt mondja saját magáról és az eljövendőről, hogy: *„Én vízzel keresztellek titeket, hogy megtérjete, de aki utánam jön, erősebb nálam, arra sem vagyok méltó, hogy a saruját vigyem.”* Majd úgy folytatja: *„Ő majd Szentlélekkel és tűzzel keresztel titeket. Kezében szórólapát lesz, és megtisztítja szérűjét: csűrbe hordja gabonáját, a pelyvát pedig megégeti olthatatlan tűzzel.”* (Mt 3,11-12). S ide kapcsolódik be, igen szoros egységként a felolvasott Ige. Amikor Keresztelő János így nyilatkozott az Eljövendőről, akkor az ÚR Jézus egyszer csak megjelent János előtt, eljött Galileából a Jordánhoz. Jézus jövetele, vagy akár fogalmazhatunk így: megjelenése nem egy egyszerű rokonlátogatás volt. Ez a jövetel egy szent feladat teljesítését hordozta magában. Emlékszünk, amikor karácsonykor a napkeleti bölcsek történetét felolvastam, így szólt a szöveg: *„...Íme, bölcsek érkeztek napkeletről Jeruzsálembe.”* (Mt 2,1) Ők sem egyszerűen kisgyermek-nézőbe indultak. Mert a mind a két történetben ott van a nyilvánvalónak tűnő esemény, és mégis: sokkal több van mögötte. Ugyanazt a szót használja mind a két történet a jövetelre, megjelenésre. Mert amikor a bölcsek jöttek, akkor ők azzal az indulattal érkeztek, hogy leboruljanak, nem zsidó létükre hódoljanak annak az újszülött zsidó királynak, aki az egész emberiségnek szabadulását jelenti. Jézus jövetelének, Jordánnál való megjelenésének célja sem látogatás, vagy csak egy jelképes cselekedet volt, hanem sokkalta több, talán nehezebben is érthető tett: *a közösségvállalás.*

Két erő feszül egymásnak találkozás idején: az *engedelmesség* és a *megütközés*. Az engedelmesség, hiszen az ÚR Jézus azért jött akkor, hogy megkeresztelkedjen, hogy elinduljon azon az úton, amely a mi megváltásunkat munkálja; Keresztelő János pedig megütközött az ÚR Jézus magatartásán, mert az ő elgondolásába, az ő gondolatmenetébe ez *„nem fért bele”* az, hogy az a hatalmas valaki, aki maga a *„beteljesülés”*, aki *„utána jön”*, aki számára ő csupán *„utat készít”*,

hogy Ő eljön hozzá megkeresztelkedni: csakúgy, mint bárki más. Mint a tolvaj, a hazug, a parázna, stb. Megütközött ezen. Megütközött, mert nem gondolt arra, hogy a Messiás hatalma emberi látással ennyire nem szemlélhető. Szemben a hirdetett képekkel, hogy a Messiás majd tűzzel és Szentlélekkel keresztel, szemben mindezzel az ÚR Jézus odament hozzá és megkérte, hogy keresztesse meg. Nem értette Krisztust, tiltakozott a kérése ellen, mert az ő gondolatvilágába nem fért bele ez a lépés, hogy ugyanúgy bánjon a büntelen Messiással, mint egy bármelyik másik bűnös emberrel. Sőt, azzal is érvelt, hogy neki kellene Jézus által megkereszteltetnie: tehát tűzzel és Szentlélekkel. És mégis Jézus megy őhozzá? Hogy is van ez?

II.

Az ÚR Jézus azonban határozottan kijelentette számára, hogy ezzel a döntésével tölti be egészen Isten uralkodásának rendjét. *„Engedj most, mert így illik minden igazságot betöltenünk.”* (15.) Mintha csak azt mondaná: Engedd el, amit görcsösen szorítasz. Engedd el, mert most nem ez a lényeg! János mintha egy földi mentalitású uralkodót várt volna, aki a magas lóról beszél, aki az emberek feje fölött dönt, akit félelemmel és reszketéssel kell megközelíteni. Az ÚR Jézus pedig intette, hogy ne ezzel törődjön, mert Ő nem ilyen uralkodó. Jézus Krisztus nem a magas lóról beszél, Ő nem a fejünk fölött dönt, Ő nem egy földi uralkodó, akit félelemmel vegyes rettegéssel kell megközelíteni. Jézus Krisztus ezt már a születése idején bebizonyította, hiszen uralkodóhoz egészen méltatlan körülmények között született meg egy istállóban, a település szélén. De mégis, napkeleti bölcsek és egyszerű pásztorok hódoltak Neki, mint királynak, már – talán szabad így fogalmaznom – már az első perctől fogva. Egészen csöndben jött el, egészen csöndben növekedett fel, majdhogynem a háttérbe húzódva élt és készült a szolgáltra. *„Én, az Úr, elhívtalak az igazságért, én fogom a kezedet. Megőrizlek...”* (Ézs 42,6) Előtte pedig azt olvassuk: *„Nem kiált, nem lármáz, és nem hallatja szavát az utcán.”* (Ézs 42,2) Egyáltalán nem volt feltűnő – egészen a megkeresztelkedéséig. Jézus azt mondta neki: *„... így illik minden igazságot betöltenünk.”* Egészen egyszerűen itt az isteni jogrend betöltéséről van szó.

Keresztelő János a bűnbánat keresztségét hirdette. S Jézus Krisztusnak, akiről azt mondja hitvallásunk, hogy *„mindenben hasonló [volt hozzánk], kivéve a bűnt.”* (Heidelbergi Káté 35. kf.) – Neki ugyan mi szüksége volt a bűnbánat keresztségére? Semmi szüksége nem volt erre. Nekünk volt és nekünk van erre szükségünk, hogy lássuk, milyen nagy tettet vitt véghez az ÚR Jézus értünk: amikor ugyanis a bűnösök között Ő maga is megkeresztelkedett, amikor beleállt a Jordánba, akkor ezzel a tettel *közösséget vállalt velünk*. Veled is és velem is. Mindannyiunkkal. Ezzel mutatta meg az ÚR Jézus azt, hogy Ő, szemben az emberi elgondolásokkal és elképzelésekkel, Ő maga a kegyelmes és szerető Isten küldötte, a kegyelmes és szerető Isten Fia, aki ott áll mellettünk. Akire bármikor számíthatunk. *„Nem kiált, nem lármáz, és nem hallatja szavát az utcán. A megrepedt nádszálat nem töri össze, a füstölő mécsest nem oltja ki, hűen hirdeti a törvényt.”* (Ézs 42, 2-3)

III.

Az ÚR pedig szentesíti Jézus Krisztus döntését. A keresztség után, amint Jézus kijött a vízből, látta, amint megnyílik neki a menny, és a Szentlélek „*mint egy galamb aláereszkedik és őreá száll.*”

Majd egy mennyei hang hallatszott: „*Ez az én szeretett Fiam, akiben gyönyörködöm.*” (17.) nem véletlenül olvastam fel Ézsaiás könyvének 42. részéből az 1-9 verseket lectióként. Ez utolsó mondat, Isten kijelentése, kinyilatkoztatása igazán különleges, mert két, már létező bibliai szakaszt olvaszt egybe. A 2. zsoltárt, hiszen a mondat első fele annak 7. verséből van, és az Ézsaiás 42, 1-9-et, hiszen a mondat második fele pedig abból való. Aki ismerte az Írásokat, rögtön tudta, hogy miről is van szó. Az a Jézus Krisztus, aki a megkeresztelés idején ezt a mennyei szózatot hallotta, nem más, mint a megígért Messiás. Ő az, aki által Isten szövetségben van az Ő népével. Ő az, aki világosság a nemzetek számára: a mi számunkra is. Jézus Krisztus azért jött, hogy megnyissa a vakok szemét, hogy kihozza a tömlöcből a foglyokat és a fogházból a sötétségben ülőket. Ez az az új dolog, melyet Isten meghirdetett. A régiek mind, íme beteljesedtek Isten egyszülött Fiában, akit azért küldött az Atya, hogy kereszthalála által nekünk szabadulásunk legyen Őbenne. Isten az, aki azt mondja a 2. zsoltárban: „*Az én fiam vagy! Fiammá tettelek ma téged! Kérd tőlem, és neked adom örökségül a népeket, birtokul a földkerekséget.*” (Zsolt 2, 7-8). Aztán azt is olvassuk, hogy „*Azért ti, királyok, térjetelek észhez, okuljatok, ti, bírái a földnek! Félelemmel szolgáljátok az Urat, reszketve vigadjatok! Csókoljátok a fiút...*” (10-12a) Vagyis: Ismerje el mindenki a Fiú hatalmát. Még a királyok is. Még azok is, akik vezető, magas pozícióban vannak. Hiába nem királyhoz méltó körülmények között született, hiába nem királyhoz méltó körülmények között élt, mégiscsak Ő a mi királyunk mindörökké. Neked is és nekem is.

Az ÚR Jézus Krisztus olyan királyunk, aki *közösséget vállalt velünk*, hogy meglássuk és megtapasztaljuk: mindenkor, minden helyzetben velünk van. Érzi és tudja, hogy milyen embernek lenni. Merjük hát rábízni egész életünket! Merjük Őt bátran megkeresni imádságban a nehézségeinkkel, a problémáinkkal. A zsoltár legvégén egy korabeli boldogmondást találunk, amely itt és most mindannyiunk számára fontos üzenetet ad: „*...de mind boldog, aki hozzá menekül.*”¹⁴ (12.) Ámen.

Imádság: Kegyelmes mennyei Édesatyánk! Irántunk tanúsított kegyelmes szeretetedet tapasztalva, megértve borulunk most eléd, így köszönve meg Neked azt, hogy Jézus Krisztusban megoldást készítettél számunkra! Téged magasztalunk és dicsőítünk, kegyelmes Istenünk, hogy haragodnál sokkal nagyobb a szereteted. Hálaadással köszönjük meg Neked Igéd üzenetét: azt, hogy megérthettük Jézus Krisztus megkeresztelkedésének a fontosságát. De köszönjük azt is, Urunk, hogy ezáltal nekünk erőt adsz. Erőt adsz, mert tudhatjuk, hogy Jézus Krisztusra bátran tekinthetünk, még életünk legnehezebb időszakában is.

¹⁴ Sokat mondó a 2012-ben kiadott Új Károli fordítási megoldása (Veritas Kiadó): „*Boldogok mindazok, akik benne bíznak.*”

Kegyelmedben és irgalmadban bízva hozzuk most eléd a gyászban megfáradottakat, a szenvedőket, a betegséggel küzdőket. Hozzád fohászkodunk, Urunk, tekints le rájuk, és adj nekik vigasztalást, adj nekik gyógyulást, adj nekik szabadulást. Kérünk gyülekezetünkért, egyházunkért, magyar hazánkért: ebben az új esztendőben is tarts meg minket, Urunk, Istenünk! Krisztusért kérünk, hallgasd meg imádságunkat, ámen.

A Szerző református segédlelkész, doktorandusz hallgató, a PRTA óraadó mentora.

A LELKIPÁSZTOR KÖNYVESPOLCÁRA

A Pápai Református Teológiai Akadémia tanári kara fontosnak tartja a lelkipásztorok tájékoztatását a legújabb szakirodalom tekintetében, ezért jelen lapszámunkban is egy „könyvajánlóval” jelentkezünk. (a Szerk)

Biblikum

HANULA GERGELY (2018): Chrysostomos Szentírás-magyarázata. A Szentírás értelmezése a János evangéliumáról elmondott homíliákban. Kálvin János Kiadó, Budapest.

KESSLER, RAINER (2011): Az ókori Izráel társadalma. Kálvin János Kiadó, Budapest.

STUHLMACHER, PETER (2017): Az Újszövetség bibliai teológiája I. Alapvetés. Jézustól Pálig. Kálvin János Kiadó, Budapest.

Rendszeres teológia

FAZAKAS SÁNDOR – KOVÁCS KRISZTIÁN (2019, SZERK): Vallás és politika. Teológiai reflexiók egy komplex kapcsolat múltjáról és jelenéről (Szociáletikai Intézet Kiadványai 7), Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen.

NÉMETH TAMÁS (2019): A Szentháromság-tan Kálvin teológiájában. Kálvin János Kiadó – MRE Doktorok Kollégiuma, Budapest.

Gyakorlati teológia

Homiletika

KOPPÁNDI BOTOND PÉTER (2019): Az új homiletika és az amerikai protestáns prédikálás megújítása. Kálvin János Kiadó, Budapest.

ZERFASS, ROLF (1995): Nevedet hirdetem: A homiletika alapelemei. Szent István Társulat, Budapest.

Missziológia

BOSCH, DAVID J. (2005): Paradigmaváltások a misszió teológiájában. Budapest: Harmat Kiadó, Budapest.

GOHEEN, MICHAEL W. (2019): Keresztyén misszió ma: Bevezetés. Kálvin János Kiadó, Budapest.

NEWBIGIN, LESSLIE. (2006): Evangélium a pluralista társadalomban. Harmat Kiadó, Budapest.

Egyháztörténet

BÖSZÖRMÉNYI ISTVÁN (2016): „Az egyház szeme fénye az Oskola”. A losonci református gimnázium (líceum) története. Calvin J. Teológiai Akadémia, Komárom.

CSOMA ZSIGMOND (2017): A reformáció borai és virágai. Történeti, néprajzi tanulmányok. Agroinform, Budapest.

DIENES DÉNES (2017): A Tiszáninnen Református Egyházkerület története. A kezdetektől a Türelmi Rendeletig. Hernád Kiadó, Sárospatak.

GÁBORJÁNI SZABÓ BOTOND (2016, SZERK): Egyházak és egyházpolitika Magyarországon és Erdélyben a 18–19. században. A Carolina Resolútiótól az 1848. évi XX. törvénycikkig. Tiszántúli Református Egyházkerületi Gyűjtemények, Debrecen.

KOVÁCS I. GÁBOR – TAKÁCS ÁRPÁD (2018): A Magyar Tudományos Akadémia tagjai a két világháború közötti magyar tudáselitben I. A protestáns felekezeti-művelődési alakzathoz tartozók ősfái. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest.

UGRAI JÁNOS (2017): A Tiszáninneri Református Egyházkerület története. A türelmi pátenstől a protestáns pátensig. Hernád Kiadó, Sárospatak.

SZERZŐINK FIGYELMÉBE

1. Kérjük, hogy lapunkba szánt írásait az alábbi irányadó formai követelményeknek megfelelően küldjék el *Szerkesztőségünknek*: a szöveget balra zártan (vagy sorkizártan), Times New Roman betűtípusban, 12 pontos betűmérettel, egyes sorközzel, valamint 2,5 cm-es margóval készítsék el.

2. Kérjük, hogy tudományos igényű cikk esetén a lábjegyzetek folyamatos számozással következzenek egymás után.

3. Példák a lábjegyzetelésre:

Egy szerző esetén: SZERZŐ (ÉVSZÁM): Cím, Kiadó, Kiadás helye, oldalszám.

Több szerző esetén: Főszerkesztő neve (ÉVSZÁM, SZERK): Cím, Kiadó, Kiadás helye, oldalszám.

Tanulmány esetén: SZERZŐ (ÉVSZÁM): Tanulmány címe. In: SZERKESZTŐ (ÉVSZÁM, SZERK): Kötet címe. Kiadó, Kiadás helye, oldalszám.

Folyóiratcikk esetén: SZERZŐ (ÉVSZÁM): Cikk címe. In: FOLYÓIRAT CÍME, évfolyama, lapszáma, oldalszám (-tól-ig).

4. Tudományos igényű cikk küldése esetén kérjük, ne készítsenek teljes bibliográfiát, hanem a fentebb látható módon lábjegyzetelésben jelezzék a hivatkozott mű adatait.

5. Kérjük, hogy amennyiben a részünkre megküldött írást a későbbiekben máshol megjelentetik, a megjelentetésnél mindenképpen jelezzék, hogy az adott írás már megjelent egyszer a Pápai Kollégiumi Lapok hasábjain.

6. Hasonlóképpen, ha olyan írást küldenek részünkre, mely már egyszer megjelent egy másik lapban, legyenek kedvesek ezt megírni *Szerkesztőségünknek*, hogy a megjelentetés alkalmával ezt jelezhessük.

7. Szerzőink számára tiszteletpéldányt biztosítunk.

KÖVETKEZŐ LAPZÁRTA: 2020. JANUÁR 10.

A Pápai Kollégiumi Lapok a Pápai Református Teológiai Akadémia diákújsága. Nyomatott a Teológiai Akadémián. Írásait, észrevételeiket a Szerkesztők az alábbi elérhetőségre várják: pklujsag@gmail.com.

